అధ్యాయము 33

యాకోబు మరియు ఏశావు మరల కలుసుకొనుట (భాగము 2)

ఇరవై సంవత్సరముల తరువాత, ఏశావుతో యాకోబు యొక్క అనివార్య సమావేశం జరగబోతుంది. అతడు భయపడ్డ వాటిలో ఈ క్షణం ఒకటి, కానీ ఇకపై అతడు దానిని తప్పించుకొనలేడు. తన భయమునకు మినహా, అతడు తన సహోదరునితో తన సంబంధము చక్కదిద్దుకొనేందుకు కోరిక కలిగి యుండెను. అందువలన, ఏమి జరుగునో తెలియకుండానే, అతడు ఏశావును వినయముతో ఎదుర్కొనెను.

ఏశావుతో యాకోబు సమాధానపడుట (33:1–11)

**1యాకోబు కన్నులెత్తి చూచినప్పుడు ఏశావును అతనితో
నాలుగువందలమంది మనుష్యులును వచ్చుచుండిరి. 2అప్పుడతడు తన పిల్లలను
లేయా రాహేలులకును ఇద్దరు దాసీలకును పంచి అప్పగించెను. అతడు ముందర
దాసీలను, వారి పిల్లలను వారి వెనుక లేయాను ఆమె పిల్లలను ఆ వెనుక
రాహేలును యోసేపును ఉంచి 3తాను వారి ముందర వెళ్లుచు తన సహోదరుని
సమీపించు వరకు ఏడుమార్లు నేలను సాగిలపడెను. 4అప్పుడు ఏశావు అతనిని
ఎదుర్కొన పరుగెత్తి అతనిని కౌగలించుకొని అతని మెడమీద పడి
ముద్దుపెట్టుకొనెను; వారిద్దరు కన్నీరు విడిచిరి. 5ఏశావు కన్నులెత్తి ఆ స్త్రీలను
పిల్లలను చూచి-వీరు నీకేమి కావలెనని అడిగినందుకు అతడు వీరు దేవుడు నీ
సేవకునికి దయచేసిన పిల్లలే అని చెప్పెను. 6అప్పుడు ఆ దాసీలును వారి
పిల్లలును దగ్గరకువచ్చి సాగిలపడిరి. 7లేయాయు ఆమె పిల్లలును దగ్గరకువచ్చి
సాగిలపడిరి. ఆ తరువాత యోసేపును రాహేలును దగ్గరకు వచ్చి సాగిలపడిరి.
8ఏశావు-నాకు ఎదురుగావచ్చిన ఆ గుంపంతయు ఎందుకని అడుగగా అతడు-నా
ప్రభువు కటాక్షము నా మీద వచ్చుటకే అని చెప్పెను. 9అప్పుడు ఏశావు-
సహోదరుడా, నాకు కావలసినంత ఉన్నది, నీది నీవే ఉంచుకొమ్మని చెప్పెను.**

[10]అప్పుడు యాకోబు-అట్లు కాదు; నీ కటాక్షము నామీద నున్నయెడల చిత్తగించి నాచేత ఈ కానుక పుచ్చుకొనుము, దేవుని ముఖము చూచినట్లు నీ ముఖము చూచితిని; నీ కటాక్షము నామీద వచ్చినదిగదా; [11]నేను నీయొద్దకు తెచ్చిన కానుకను చిత్తగించి పుచ్చుకొనుము; దేవుడు నన్ను కనికరించెను; మరియు నాకు కావలసినంత ఉన్నదని చెప్పి అతని బలవంతము చేసెను గనుక అతడు దాని పుచ్చుకొని

వచనములు 1, 2. పితరుడు తన పాత ఇంటి దగ్గరకు వచ్చినప్పుడు, అతడు **తన కన్నులెత్తి చూచెను.** అతడు చూచినది అశుభ సూచన: **ఏశావు నాలుగు వందల మందితో** ఎదుర్కొనుచున్నాడు (32:6 చూడండి). ముందు రోజు, **యాకోబు** తన కుటుంబమును మరియు జంతువులను రెండు సమూహాలుగా విభజించెను. ఇది ఒకవేళ ఏశావు దాడి చేస్తే మరియు యుద్ధము చెలరేగితే తనవారిలో సగం మందిననైనా రక్షించవచ్చు అను సైనిక యుక్తిగా ఉంది (32:7, 8). ఈ సమయంలో, పితరుడు సైనిక వ్యూహం కాకుండా వేరే ఏర్పాటు చేసాడు. స్పష్టముగా వ్యతిరేక క్రమములో వారిపై తన ప్రేమను చూపుతూ, తన కుటుంబమును మూడు సమూహాలుగా **అతడు విభజించాడు.** హింస నుండి తప్పించుకొనుటకు ఉత్తమమైన అవకాశముతో, మొదటిగా **దాసీలను** [ద్వితీయ భార్యలు] **మరియు వారి పిల్లలను**, రెండవదిగా **లేయా మరియు తన పిల్లలు,** మరియు వెనుక **రాహేలు మరియు యోసేపును** అతడు ఉంచెను.

వచనము 3. వెనుకనే ఉండుటకు బదులు, యాకోబు ఇప్పుడు **వారి ముందుకు చేరెను.** ముందు రాత్రి దేవుని యొక్క దూతతో పెనుగులాటలో అతనికి ఒక మారుమనస్సు అనుభవం జరిగి ఉంటుందని ఇది సూచించుచున్నది. బహుశా మనుష్యునికి గల క్రొత్త పేరు, "ఇశ్రాయేలు," నిజముగా పాత భయంకరమైన మరియు యుక్తిగల యాకోబును జయించింది. తన భార్యలు సహచరులకు వెనుక దాగి వెళ్లుటకు బదులుగా, ఇప్పుడు తానే ముందుకు దారితీసాడు. ఈ మౌలిక మార్పు యొక్క స్థానము ఏశావు యొక్క కోపానికి తాను మాత్రమే బాధ్యుడని దృవీకరిస్తుంది. ఒకవేళ ఎవరైనా ఆ నేరానికి శారీరకంగా బాధపడాలి అంటే, తన సేవకులు, భార్యలు, లేదా తన పిల్లలు కాకుండా, అది తానే అయ్యుండాలి.

యాకోబు ఏశావును ఎదుర్కొనినప్పుడు, అతడు **తన సహోదరుని సమీపించువరకు, ఏడుమారులు నేలను సాగిలపడెను.** "ఒక గొప్పవాని ముందు ఒక విధేయతచూపు చర్యగా"[1] యాకోబు "సాగిలపడెను" (שָׁחָה, *shachah*) మరియు అక్షరాలా ఏశావునకు ముందు సాష్టాంగ నమస్కారము చేసెను. అతడు ఒకసారి లేదా రెండుసార్లు అయితే కాదు కానీ మొత్తం "ఏడుసార్లు" దీనిని చేసెను. ఏడు మార్లు సాష్టాంగపడుట అనునది ఒక పనివాడు తన ప్రభువుకు (గొప్ప రాజు) ఇచ్చు విధేయతాచర్యగా అమర్నా (Amarna) లేఖలు సూచిస్తున్నాయి.[2]

వచనము 4. తన సహోదరునికి ఏశావు యొక్క ఉత్తేజపూరిత అభినందన చాలా సంవత్సరములకు ముందు తన సహోదరుని యొక్క విరహము మీద తనకున్న హత్యచేయాలి అను పైకరికి ఇది విరుద్ధముగా నిలచింది (27:41–45). చాలా కాలము తరువాత తాను తిరిగి ఇంటికి వచ్చినప్పుడు తన సహోదరుడు ఏవిధముగా స్పందిస్తాడో యాకోబుకు నిజముగా తెలియదు. ఏమి జరుగుతుందో అని భయపడుతూ మరియు అనిశ్చయతతో, ఏశావునకు బహుమతిగా తన గొర్రెలు మరియు మందలలోనుండి ఒక పెద్ద భాగమును మందలుగా విభజించెను. ఈ జంతువులను ఉదార బహుమతులుగా అంగీకరించి యాకోబును అతడు మరలా కనికరిస్తాడా, లేక మోసం మరియు కుయుక్తితో కూడిన అన్నదమ్ముల మధ్య ఉన్న వైర్యం యొక్క గాయములు కాల క్రమంలో బాగుపడనంత లోతుగా ఉన్నాయా? దీనికి జవాబు దొరుకుటకు సుదీర్ఘ కాలం పట్టలేదు ఎందుకనగా, **ఏశావు అతనిని ఎదుర్కొన పరుగెత్తి అతని కౌగలించుకొనెను.** ఒక వ్యతిరేకమైన సంస్పర్శ కనబడుతుంది: ఏశావు తన సోదరుని అభినందినచుటకు పరిగెడుతుండగా, ఇంతకన్నా ఒక అదృష్ట ముగింపు ఏది అనుకొని యాకోబు కుంటిపడెను (32:31). అయితే, తన అన్న **అతని** [చిన్న తోబుట్టువు యొక్క] మెడమీద పడి ముద్దు పెట్టుకొనినప్పుడు, ఏశావు యొక్క కోపము ఇక లేదని యాకోబు తెలుసుకొనెను. ఇద్దరూ క్షమాపణ మరియు సమాదానపు **కన్నీరు విడచెను**. యాకోబుకు మాత్రమే మారుమనస్సు అనుభవము కాదు, కానీ ఏశావునకు కుడా, మరియు మార్పులు ఈ పునఃకలయిక వద్ద వారి బలమైన కుటుంబ భావావేశాలలో కనబడుచున్నవి.[3]

వచనము 5. యాకోబు ఒంటరిగా మరియు ఆరోగ్యకరముగా ఇంటిని వదలి వెళ్లెను. ఏశావు తన సహోదరుడు **స్త్రీలు** (భార్యలు) మరియు **పిల్లలు**తో కలిపి ఒక పెద్ద పరివారముతో తిరిగి వచ్చుట గమనించెను, కానీ అతడు కుంటితనముతో నడచుచుండెను. ఒకవేళ ఏశావు యాకోబును తుంటి గాయమును గూర్చి ప్రశ్నించియుంటే, రచయిత ఆ చర్చను చేర్చలేదు; అయితే, **వీరు నీకేమి కావలెను?** అనే ఏశావు ప్రశ్నను లిఖించెను. **వీరు దేవుడు నీ సేవకునికి దయచేసిన పిల్లలే** అని పితరుడు సమాధానమిచ్చెను. యాకోబు తన బాధ్యతలో ఉన్న పిల్లలను మాత్రమే పేర్కొనెను. ఇరవై సంవత్సరముల క్రితం తాను హారానుకు పారిపోవుటను గూర్చి ఏశావుకు గుర్తుచేయకుండా ఉండుటకు, అతడు తన భార్యలను గూర్చి ఏవిధమైన ప్రత్యక్షసూచన ఇచ్చుటను నివారించియుండవచ్చు. ఆ ప్రయాణం బహుశా భార్యను పొందుకొనుటకు చేసినదిగా ఉన్నది (27:41—28:5).

దేవుడు "దయతో" పిల్లలను ఇచ్చెను అని యాకోబు చెప్పినప్పుడు, అతడు חָנַן (*chanan*) అను క్రియను ఉపయోగించెను, అది חֵן (*chen*) నామవాచకమునకు సంబంధించినది, ఇది "దయ" లేదా "అనుగ్రహము" అను అర్థమునిచ్చును (32:5 చూడండి). దేవుడు గతంలో అతనితో వ్యవహరించినట్లు,

ఏశావు కుడా ఇప్పుడు "దయతో" వ్యవహరించునని నిరీక్షించెను. వారు సహోదరులైనప్పటికీ, యాకోబు ఈ సంభాషణ అంతటిలో స్వయంగా తనను "నీ సేవకుడు"గా మరియు ఏశావు "నా ప్రభువు" అని సూచించుట ద్వారా సేవకుని వైకరి ప్రదర్శించెను (33:5, 8, 13–15). పురాతన ప్రపంచం యొక్క భాషలో, యాకోబు యొక్క మాటలు తరువాత అతనికి ప్రభువైన ఒక గొప్ప యజమానునికి ఒక దాసుడు ఒడంబడికతో తనను తాను సమర్పించుకొనినట్లు ఉన్నవి. ఇది ఇరవై సంవత్సరముల క్రితం మరణపడక నుండి ఇస్సాకు తన చిన్న కుమారుని మీద పొరపాటున ఉచ్చరించిన వరమునకు వ్యతిరేకముగా ఉంది (27:29). పురాతన సాంప్రదాయం ప్రకారం, చెప్పబడిన దీవెనకు వ్యతిరేఖముగా ఏమీ జరుగదు; కానీ ఇప్పుడు యాకోబు దానిని నిరాకరించెను మరియు తన ప్రభువుగా ఉండుటకు ఏశావు యొక్క హక్కును గుర్తించెను.

వచనములు 6, 7. యాకోబు తన భార్యల ప్రవర్తనను మరియు పిల్లలను జాగ్రత్తగా కూర్చెను మరియు ఏశావు ముందు సాగిలపడెను. అతని సూచనల మేరకు, అతని యొద్ద వారి ప్రాముఖ్యతను బట్టి తక్కువ నుండి గొప్పవారి వరకూ, తన పదహారు మంది కుటుంబ సభ్యులు మూడు వరుస సమూహాలుగా ముందుకు వచ్చెను. మొదట **దాసీలు** (బిల్హా మరియు జిల్పా), వారి నాలుగురు **కుమారులతో**, **మరియు వారు సాగిలపడిరి.** రెండవది, **లేయా** మరియు ఆమె యొక్క ఏడుగురు **కుమారులు, మరియు వారు సాగిలపడిరి.** చివరిగా, **యోసేపును రాహేలును దగ్గరకు వచ్చి, మరియు వారు సాగిలపడెను.** 2వ వచనములో ఉన్నట్టు, ఆ సమయంలో యాకోబు యొక్క ప్రియమైన రాహేలు ఏకైక సంతానము అని నొక్కితెలుపుటకు, పిల్లలలో యోసేపు ఒక్కడు మాత్రమే పేరు పెట్టి తెలుపబడినవాడు. ఏశావు ముందు సాగిలపడుట ద్వారా, వారు కూడా అతనిని ప్రభువుగా అంగీకరించేందుకు సిద్ధమని కుటుంబము అంతయు కనుపరచెను. ఇది ఏమాత్రమును అన్న తన తమ్ముని నుండి ఆశించినది కాదు.

వచనము 8. ఈ ఊహించని సంఘటనలను కళ్లారా చూచి, ఇప్పుడు ఏశావు ఆహ్లాదముగా ఉన్నాడు. **నాకు ఎదురుగా వచ్చిన ఈ గుంపతయూ** [מַחֲנֶה, *mach*^{a}*neh*,[4] జంతువుల మంద] **ఎందుకు?** అని అతడు యాకొబును అడిగెను. అతడు ముందుగానే చాల గొఱ్ఱెలను మందలను అతనికి బహుమతిగా ముందుగా పంపెనని యాకోబు సేవకుల నుండి విన్నాడు (32:13–21), కానీ జంతువుల యొక్క సంఖ్య మరియు విలువ అధికముగా ఉండుట వలన ఏశావుకు కొంత అదనపు వివరణ కావలసి వచ్చింది. ప్రతిస్పందనగా, తన సేవకులతో ఏశావుకు తెలుపమని చెప్పిన అసలు సంభాషణ యాకోబు విస్తృతం చేసెను. ఈ బహుమతుల యొక్క ఉద్దేశము **నా** [తన] **ప్రభువు యొక్క కటాక్షము** [*chen*] **నా మీద వచ్చుటకే అని అతడు చెప్పెను.** ఇది ఆశ్చర్యకరం కావచ్చు, ఈ సంధర్బములో తన సహోదరునికి యాకోబు యొక్క సమాదానము నిజాయితీగలది మరియు ఆలోచింపజేసేది. నిష్కల్మషమైన ప్రవర్తన గతంలో

పేతురుని యొక్క లక్షణాలలో ఒకటి కాదు, కానీ ఈ మాట దేవుని యొక్క దూతతో పెనుగులాడిన ఈ మనుష్యునిలో ఒక నిజమైన మార్పును సూచిస్తుంది. యాకోబు ఏశావును మోసం చెయ్యాలని అనుకోలేదు, కానీ కేవలం తన సహోదరుని నుండి క్షమాపణ పొందుకోవాలనునది మరియు తనకు మరియు తన కుటుంబమునకు హాని కలిగించాలనే ఉద్దేశాలనుండి సమాధాన పరచాలన్నదే అతని ప్రణాళిక.

వచనము 9. ఈశాన్య రాయబార విలక్షణ శైలిలో, **ఏశావు** మర్యాదగా మొదటిగా తన సోదరుని యొక్క ఉదారమైన బహుమతి భారీ గొర్రెల మందలను తిరస్కరించాడు. **సహోదరుడా, నాకు కావలిసినంత ఉన్నవి నీది నీవే ఉంచుకొమ్ము అని చెప్పి**, యాకోబు తన సొంత ఆస్తులను తానే ఉంచుకోవాలని కోరెను.

వచనము 10. అయితే **యాకోబు** తన లక్ష్యమును మార్చలేదు. **అట్లు కాదు; నీ కటాక్షము నామీద నున్నఎడల చిత్తగించి నాచేత ఈ కానుక పుచ్చుకొనుము** అని అతడు తెలిపెను. కోపము మరియు పగ ముఖము బదులుగా, **దేవుని ముఖము చూచినట్లు** ఏశావు యొక్క **ముఖము చూచితిని** అని కారణమిస్తూ, యాకోబు తన బహుమతిని అంగీకరించమని ఏశావును విడువక బలవంతపెట్టెను. ఈ సమయంలో, పెనూయేలు దగ్గర, పెనుగులాటలో అతడు దేవుని ముఖమును చూచెను మరియు తన ప్రాణము దయతో విడిపించబడెను (32:30). అతను ఇప్పుడు ఏశావు యొక్క భయంకరమైన ముఖమును చూచినప్పుడు, కోపము మరియు శత్రుత్వమునకు బదులు, దయను మరియు క్షమాపణను అతడు మరలా చూచెను. అతడు **కటాక్షముతో** తనను స్వీకరించినందున తన సహోదరుని మెచ్చుకొనెను.

వచనము 11. అందువలన, యాకోబు తన సోదర అభ్యర్ధన పునరావృతం చేసెను: **నేను నీయొద్దకు తెచ్చిన కానుకను చిత్తగించి పుచ్చుకొనుము; దేవుడు నన్ను కనికరించెను** [*chanan*]; **మరియు నాకు కావలసినంత ఉన్నది.** "ప్రస్తుతం" (מִנְחָה, *minchah*) అను పదము ఏశావుకు యాకోబు యొక్క సహాకారము అను ఈ వృత్తాంతములో పదే పదే ఉపయోగించడమైనది, ఇక్కడ "బహుమతి" (בְּרָכָה, *b^erakah*) అను పదము కనబడుతుంది. ఇది అక్షరాలా "ఆశీర్వాదము"గా తర్జుమా చేయబడెను (KJV; NKJV; ESV). ఈ శైలి వైవిధ్యమునకు బదులుగా, ఈ మార్పు ప్రాముఖ్యమైన అర్థాన్ని ఇస్తూ ఉండవచ్చు. యాకోబు గతంలో మరణపడక ఆశీర్వాదమును ఏశావు నుండి అపహరించెను (27:27–29, 35, 36, 41), కాబట్టి ఇప్పుడు తన పెద్ద సహోదరునికి ఒక ఆశీర్వాదము తిరిగి ఇచ్చెను. యాకోబు ఇరవై సంవత్సరముల క్రితం ఏశావుపట్ల తాను చూపిన దుర్వ్యవహారమునకు పరిహారం చేయప్రయత్నిస్తున్నాడు. అతడు బాహాటంగా తన అపరాధము ఏశావుతో తెలుపకుండా, క్షమాపణ కోరుతూ, వారి మధ్య సమాధానము కొరకు చేసిన ప్రత్నములో తాను ఈ బహుమతులు (అశీర్వాదములు) ఇచ్చెను.[5]

యాకోబు పట్టు విడువక **అతనిని బ్రతిమాలెను** గనుక, ఏశావు చివరికి తన

సహోదరుని యొక్క బహుమానము 550 జంతువులను అంగీకరించుటకు ఒప్పుకొనెను (32:13–15). ఈ విషయములో, అతడు పెనూయేలు నొద్ద పెనుగులాడినట్టు పితరుడు తన సహోదరునితో అదే విధముగా పట్టుపట్టెను. "నీవు నన్ను ఆశీర్వదించితేనేగాని నేను నిన్ను పోనివ్వను" అని అతడు దూతతో చెప్పినట్లుగా (32:26), "నీవు నా బహుమతిని అన్గికరించితేనేగాని నేను నిన్ను పోనివ్వను"[6] అని అతడు ఏశావుతో చెప్పెను. తిరిగి ఏమీ ఇవ్వకుండానే ఏశావు బహుమతులను అంగీకరించడము అనేది యాకోబు యొక్క బహుమతి అతడు తనకు చేసిన తప్పులకు ఒక చెల్లింపు అని తన అభిప్రాయాన్ని సూచించింది. లాబానుతో యాకోబు యొక్క సంఘర్షణ తీవ్రమైన ఆలోచన సమాధానము ఏమీ లేకుండా పరిష్కరించబడింది, ఏశావునకు జరిగిన తప్పులు విలాసవంతమైన బహుమతులు, మరియు తన సహోదరునికి యాకోబు యొక్క అతిశయ వందనములు మరియు నిజమైన సమాధానముతో పరిష్కరించబడెను.

యాకోబు మరియు ఏశావులు విడిపోవుట (33:12–17)

[12]-మనము వెళ్లుదుము; నేను నీకు ముందుగా సాగిపోవుదునని చెప్పగా [13]అతడు-నాయొద్ద నున్న పిల్లలు పసిపిల్లలనియు, గొఱ్ఱెలు మేకలు పశువులు పాలిచ్చునవి అనియు నా ప్రభువుకు తెలియును. ఒక్కదినమే వాటిని వాడిగా తోలినయెడల ఆ మంద అంతయు చచ్చును. [14]నా ప్రభువు దయచేసి తన దాసునికి ముందుగా వెళ్లవలెను. నేను నా ప్రభువునొద్దకు శేయీరునకు వచ్చువరకు, నా ముందర నున్న మందలు నడువగలిగిన కొలదిని ఈ పిల్లలు నడువగలిగినకొలదిని వాటిని మెల్లగా నడిపించుకొని వచ్చెదనని అతనితో చెప్పెను. [15]అప్పుడు ఏశావు-నీ కిష్టమైన యెడల నాయొద్దనున్న యీ జనులలో కొందరిని నీ యొద్ద విడిచిపెట్టుదునని చెప్పగా-అతడు అది యేల? నా ప్రభువు కటాక్షము నామీద నుండనిమ్మనెను. [16]ఆ దినమున ఏశావు తన త్రోవను శేయీరునకు తిరిగిపోయెను. [17]అప్పుడు యాకోబు సుక్కోతుకు ప్రయాణమై పోయి తనకొక యిల్లు కట్టించుకొని తన పశువులకు పాకలు వేయించెను. అందుచేత ఆ చోటికి సుక్కోతు అను పేరు పెట్టబడెను.

వచనము 12. స్పష్టంగా, **ఏశావు** సమాధానము మరియు పునరుద్ధరించబడిన సమ్మతము అదే ప్రదేశములో యాకోబుతో ఆతిథ్యము మరియు పరిష్కారము తేటతెల్లమగును అని అనుకొనెను. **మనము వెళ్లుదము; నేను నీకు ముందుగా సాగిపోవుదును** అని అతడు చెప్పెను. అతడు తన సహోదరునితో కలిసి ప్రయాణము చేయుట మరియు అతనికి తన పరివారమునకు సురక్షిత ప్రయాణాన్ని అందించే ప్రతిపాదన అని స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. ఈ సదవకాశముతో, అతనికి సహాయపడుటకు ఒక ప్రయత్నముగా

ఏశావు యాకోబు పట్ల నూతన వైఖరిని సూచించాడు.

వచనము 13. ఇంతకు ముందు ఏశావు తన సహోదరుడైన యాకోబు ఇవ్వగోరిన బహుమానమును నిరాకరించెను, ఈ సమయములో తన ఇంటికి తిరిగి వెళ్లే ప్రయాణములో యాకోబు తన అన్న యొక్క సహవాసమును నిరాకరించెను. ఏశావు తన మనస్సు మార్చుకొనినను, యాకోబు తన అన్నను **ప్రభువా** అని పలుకుచు అతనిని బ్రతిమాలెను. తన గొర్రెల కాపరులు, పనివారును తమ మందలతో ప్రయాణించే వేగం కన్నా నాలుగు వందల మంది యోధులు మరింత వేగముగా వెళ్లగలరని అతనికి తెలియును. ఏశావు యొక్క సహాయ సహకారముల నిరాకరణకు జవాబుగా **పిల్లలు పసిపిల్లలని** చెప్పెను. అప్పుడే జన్మించినవి అనేకమైన పిల్లలు ఉన్నందున **మందలన్నియు పాలిచ్చునవి** కనుక తన యాత్ర నెమ్మదిగానే సాగవలెను. ఒకవేళ ఈ మందలు **ఒక్క రోజే వేగముగా నడిపినయెడల**, ఆ **మందలు** చనిపోవునని అతడు భయపడెను.

వచనము 14. ఈ సందర్భములో, యాకోబు తన సహోదరుని **ప్రభువు** అనియు, తాను **దాసుడను** అనియు సంబోధిస్తూ, మరొక ప్రతిపాదన చేసెను. **శేయీరు**నకు వచ్చు వరకు తన **మందలు నడువగలిగిన కొలది, తన పిల్లలు నడువగలగిన కొలది**, **మెల్లగా నడిపించుకొని** వచ్చెదనని, ఏశావును **తనకంటే ముందుగా వెళ్లమని** కోరెను. యాకోబు ఎన్నడు శేయీరు వెళ్లగోరలేదు; బైబిలు నందు అతడు ఆ ప్రాంతమునకు వెళ్లినట్టు ఎక్కడా వ్రాయబడలేదు. వీరిద్దరూ మరలా తమ తండ్రియైన ఇస్సాకు మరణించగా అతనిని హెబ్రోను నందు ఉన్న మక్పేలా గుహ యొద్ద పాతిపెట్టినప్పుడే కలుసుకొనిరి (35:27-29).

ఆదికాండము యొక్క రచయిత అనేకమైన ఈ సందర్భములో అనేకమైన జవాబు లేని ప్రశ్నలను మిగిల్చెను. వాటిలో మొదటిగా యాకోబు తన సహోదరునితో దక్షిణమున ఉన్న శేయీరునకు వెళ్లుటకు నిరాకరించెను. తన సహోదరునిపై యాకోబుకు నమ్మకము లేదా? అతని కన్నీళ్లు సత్యమైనవి కావా? ఏశావు యొక్క క్షమాపణ యథార్థమైనదిగా అతడు భావించలేదా? తనను అతడు మరలా జరిగిన మోసమును జ్ఞాపకము చేసుకొని చంపజూచునా? ఏశావు యొక్క క్షమాపణ వాస్తవమైనప్పటికి, వీరిద్దరూ వేర్వేరు విధానములు కలవారు, వారిద్దరూ ఒక చోట ఉంటె వారి మధ్య ఎటువంటి వివాదము రాదనుటకు నిశ్చయత కలదా? దేవుడు యాకోబును స్థిరపడమనిన స్థలము శేయీరు కాదని జ్ఞాపకము ఉంచుకొనెనా? దేవుడు రెండుసార్లు కనాను దేశమును వాగ్దానభూమిగా తెలిపెను (28:13-15; 31:3). యాకోబు తన సహోరుడైన ఏశావునకు పాలులేని వాగ్దాన దేశమైన కనానును గూర్చి మాట్లాడి, మరలా పాత గాయమును రేపుటకు ఇష్టము లేక ఆ ప్రస్తావన విడిచెనా?

రెండవదిగా ఏశావునకు ఇచ్చిన 550 పశువులకు ఏమి జరుగెనో అనునది. ఏశావు తనకు ఇవ్వబడిన పశువులను, తన నాలుగు వందల మంది మనుష్యులను తీసుకొని పోయేనా? అలాగైనట్లైతే, వీరు కుడా చాల నెమ్మదిగా

వెళ్లవలెను. అప్పుడు యాకోబు తన భార్యలతోను, పిల్లలతోను, మందలతోను కనానుకు వెళ్లుటకు ఎటువంటి సమస్యా లేదు, అప్పుడు 33:14, 15 నందు అతని తిరస్కరణకు అర్థము లేదు. తన ఇంటికి త్వరగా వెళ్లుటకు ఏశావు ఈ సంపదను విడిచిపెట్టిన యెడల భవిష్యత్తులో అతడుగాని అతని మనుష్యులు గాని మరలా కనానుకు వెళ్లవలెను లేక యాకుబు మరియు అతని మనుష్యులు వెళ్లి శేయీరు నందు ఉన్న ఏశావుకు అప్పగింపవలెను. యాకోబు గతకాలమందు ఒక అబద్ధికుడుగాను, మోసగాడిగాను ఉన్ననూ, ఏశావు ఈ పశుసంపద విషయంలో ఎందుకు నమ్మెను? ఎందును బట్టి యాకోబు ఏశావు యొక్క పశుసంపదతో శేయీరు వరకు ప్రయాణించి తన సహోదరుని కలిసెదననియు, "ప్రభువా" అను మాట ద్వారా ఎవరిని అతడు గుర్తించెను?

ఆదికాండములో మనము చూచే రీతిగా, యాకోబు అటువంటి ప్రయాణము చేయలేదు, చేయాలని అనుకోనులేదు. ఈ మర్యాదగా కనిపించే కపటమైన రాజీ ద్వారా, యాకోబు నిర్మొహమాటముగా ఏశావుతో, "శేయీరు నా ఇల్లు కాదు కనుక నేను నీతో రాను" అని చెప్పెను. ఈ మాట తన అన్నయైన ఏశావును అత్యాగ్రహానికి గురి చేయుటను బట్టి వారిరువురి మధ్య ఉన్న సమాధానము కొంతకాలమే ఉండవచ్చు. ఈ ప్రశ్నలకు రచయిత జవాబు ఇవ్వనందున, ఇది ఊహించుటకు ఉపయోగము లేనిది. ఒక సత్యమేమనగా: ఇరవై సంవత్సరాల తర్వాత వారి మధ్య సమాధానము ఉన్ననూ, యాకోబు ఏశావుకు భయపడుతూ ఎంతో జాగ్రత్తగా వ్యవహరించెను.తన సహోదరుని "దయ" పొందుకొనుటకు అతనికి బహుమానములు ఇచ్చెను, ఏశావును "ప్రభువా" అనియు, తననుతాను "దాసుని"గాను సంభోదించెను.

వచనము 15. ఏశావు తన సహోదరుడు తనతో శేయీరు వరకు తోడుగా రాలేననుటకు చెప్పిన కారణము అంగీకరించెను; కాని యాకోబు యొక్క తిరుగు ప్రాయాణములో అతనికి దారి చూపి, కాపాడుటకు **తన మనుష్యులలో కొందరిని** అతడితో **ఉండనిమ్మని** సలహా ఇచ్చెను. మరొకసారి, యాకోబు తనకు అంత బద్రత అవసరం లేదని ఏశావు యొక్క సలహా త్రోసిపుచ్చెను. **"ఏ అవసరము ఉన్నది?"** అని అడిగి, మరలా ఏశావును **ప్రభువు** అని సంభోదిస్తూ, అతని **దయ** తన మీద ఉండనిమ్మని బ్రతిమాలెను.

యాకోబు ఏశావు ఇచ్చిన రెండవ సలహాను త్రోసిపుచ్చుటకు గల కారణము ఏశావును గూర్చిన భయమా లేక దేవుని యందు విశ్వాసమా? దేవుడు యాకోబును క్షేమముగా కనానుకు తిరిగి తీసుకొని వచ్చెదనని వాగ్దానము చేసెను (28:13-15; 31:3), అందును బట్టి మరి ఏ ఇతర సహాయమును అతడు కోరుకోనలేదు. రచయిత యాకోబు యొక్క మనస్సులో ఉన్న ఆలోచనను తెలియచేయలేదు కనుక, ఒక కచ్చితమైన నిర్ణయము మనము చేయలేము. ఏశావు నుండి వేరుగా ఉండుటకు గల కారణములు, యాకోబు యొక్క భయము, విశ్వాసముల మిళితమై ఉండవచ్చు.

వచనము 16. ఆ సహోదరులిద్దరు తమ తమ మార్గాలలో వెళ్లిరి; బైబిల్లో వ్రాయబడిన ప్రకారం వారిద్దరూ మరలా తమ తండ్రిని పాతిపెట్టినప్పుడే కలుసుకొనిరి (35:27-29). వారి ఎడబాటు దుఃఖకరమైనప్పటికీ, వారి స్వభావములలోను, విశ్వాసములోను, జీవితములోను, మరియు గమ్యములోను వ్యత్యాసము కలుగియున్నందు వలన అది ఆ రీతిగా జరిగెను (హెబ్రీ 11:20 ,21; 12:16, 17). అందువలన, **ఏశావు ఆ దినమందే శేయీరునకు తిరిగి వచ్చెను.** అతడును అతని మనుష్యులును శేయీరు వైపునకు, అనగా యొర్దాను నది మరియు మృతసముద్రము వైపునకు దక్షిణ దిశగా వెళ్లిరి.

వచనము 17. యాకోబు, యొర్దానుకు తూర్పున వుండి, పడమర వైపున ఉన్న కనానుకు ప్రయాణము చేసి, సుక్కోతుకు వచ్చెను. **సుక్కోతు** అనగా "పాకలు" లేక "తాత్కాలిక నివాసము" అని అర్థము. ఈ ప్రదేశమును చర్చనీయాంశము, 1 రాజులు 7:46 నందు ఈ స్థలము "యొర్దాను మైదాన"మందు "సారెతాను" దగ్గర కలదు. యెహోషువా 13:27 నందు ఈ సుక్కోతు, గాదీయుల స్వాస్థ్యమైన సీహోను రాజ్యశేషములో పెర్కొనబడెను. కనానును స్వాధీనపరచుకొనినపుడు ఆ రాజు హెష్బోను (యొర్దానుకు తూర్పు) నుండి యేలెను. సుక్కోతు వద్ద యాకోబు హారాను నుండి చేసిన సుధీర్గ యాత్రను బట్టి తన కుటుంబమునకును మరియు పశువులకును విశ్రాంతి కొరకు ఎక్కువ సమయము గడిపెను. అందువల్ల **తనకొక ఇల్లు కట్టించుకొని తన పశువులకు పాకలు** [סֻכֹּת, *sukkoth*] **వేయించెను.**

ఎంత కాలము యాకోబు సుక్కోతునందు ఉండెనో మనకు తెలియదు. కొందరు వారు అచ్చట కొన్ని నెలలు మాత్రమే గడిపిరి అని అనగా, మరి కొందరు వారు సుధీర్ఘ కాలము అక్కడ గడిపిరి అని అభిప్రాయపడుదురు. వారు ఎంత కాలము ఉన్నప్పటికీ, వారింకా కనాను దేశములోనికి ప్రవేశించలేనందున వారు నిర్మించుకొనిన ఇల్లు మరియు పాకలు తాత్కాలికముగానే ఏర్పరుచుకొనిరి. నేటికి ఈ సుక్కోతు అలసటతో ఉన్న ప్రయాణికులకును వారి పశువులకును విశ్రాంతి తీసుకొనే స్థలము గాను, యొర్దానును దాటుటకు ఒక ప్రదేశముగాను ఉన్నది.

యాకోబు మరియు అతని కుటుంబము షెకెమునకు వచ్చు

(33:18-20)

[18]అట్లు యాకోబు పద్దనరాములోనుండి వచ్చిన తరువాత కనాను దేశములో నున్న షెకెమను ఊరికి సురక్షితముగా వచ్చి ఆ ఊరిముందర తన గుడారములు వేసెను. [19]మరియు అతడు తన గుడారములు వేసిన పొలము యొక్క భాగమును షెకెము తండ్రియైన హమోరు కుమారులయొద్ద నూరు వరహాలకు కొని [20]అక్కడ ఒక బలిపీఠము కట్టించి దానికి ఏల్ ఎలోహేయి ఇశ్రాయేలు అను పేరు పెట్టెను.

వచనము 18. తగిన సమయము వచ్చినపుడు, **యాకోబు** తన పరివారముతో యోర్దానును దాటి ఇరవై మైళ్లు ప్రయాణము చేసిరి. వారు **కనాను భూభాగములో ఉన్న పట్టణమైన షెకెమునకు** [సురక్షితముగా[7]] **చేరిరి.** వారు ఆ **పట్టణము ఎదుట గుడారములు వేసుకొనిరి.** యాకోబు క్షేమముగా కనానులోనికి ప్రవేసించుట మరియు అతడు షెకెము ఎదుట గుడారము వేయుట అనునవి, దేవుడు అతని ప్రార్థనను ఆలకించియున్నాడు అనుటకు సూచనగా రచయిత తెలియజేసెను (28:21).

ఒక ఆసక్తికరమైన పోలిక యాకోబు కనాను ప్రవేశించుటలో చూచెదము: ఇది అనేక సంవత్సరాలకు ముందు అబ్రాహాము హారాను నుండి బయలుదేరి వాగ్దాన భూమికి చేరుటకు గుర్తుగా ఉన్నది. అబ్రాహాము ఎక్కడ యోర్దానును దాటెను మనకు తెలియదు కాని అతడు మొట్టమొదటిగా షెకెమునొద్ద ఆగెనని వ్రాయబడెను; అక్కడే అతడు ఒక బలిపీఠమును కట్టెను (12:6, 7). యాకోబు కూడా అలాగే చేసెను (33:20).

వచనము 19. తన మనుమడికి వ్యతిరేకముగా, అబ్రాహాము పొలమును కొనుటకు అనేక సంవత్సారాలు ఎదురుచూసెను; అతడు కేవలము శారాను పాతిపెట్టుటకు మాత్రమే ఆ పొలమును కొనెను(23:17-20). కాని, యాకోబు షెకెమునకు వచ్చిన వెంటనే **కొంత పొలమును కొని తనకు ఒక గుడారమును వేసుకొనెను.**

యాకోబు ఆ పొలమును **షెకెము తండ్రియైన హామోరు కుమారుల యొద్ద వంద వరహాలకు** (קְשִׂיטָה, *qᵉśitah*) కొనెను. ఆ ధనము (వెండి కావచ్చు) యొక్క వెల మనము నిర్ణయించలేము,[8] కనుక ఆ పొలము ఎంత విలువైనదో మనకు తెలియదు. ఆ పొలము వెల యాకోబు కుటుంబానికి అసలు ధర కన్నా ఎంతో ఎక్కువ. యాకోబుకు ఆ పొలమును అమ్మినవారు హివ్వీయులు, దేవుని ప్రజలు వారి నుండి ప్రత్యేకముగా ఉండాలి. (హామోరు మరియు షెకెము మరలా 34వ అధ్యాయములో కనబడుదురు). యాకోబు అక్కడ బావి త్రవ్వినట్లు లేకపోయినను, క్రొత్త నిబంధన యోహాను 4:5, 6లో దానిని ఒప్పుకొనును.

వచనము 20. అబ్రాహాము చేసినట్లుగానే, యాకోబు ఒక **బలిపీఠమును కట్టించి దానికి ఏల్ ఎలోహేయి** అనగా "దేవుడు, ఇశ్రాయేలు (యాకోబు) దేవుడు" అని పేరు పెట్టెను. ఈ రీతిగా యాకోబు ఎవనితో పెనూయెలులో పెనుగులాడెనో, ఎవరు తన పేరును "ఇశ్రాయేలు"గా మార్చెనో, అయన ఇప్పుడు తన దేవుడుగా ప్రకటించెను.

అన్వయము

సహోదరులు సమాధానపడుట (33:1-17)

ఈ అధ్యాయములో మనము చూచే సహోదరుల మధ్య సమాధానమును గూర్చి వేదాంత పండితులు పలుమార్లు చదివి అనేక విధాలైన ముగింపును చెప్పుదురు. కొందరు ఏశావును ఒక దయ, కృప, క్షమాపణ మనస్సు గలవాని గాను, యాకోబునకు "దేవుని ముఖము" వంటి వాడుగాను పొగుడుదురు (33:10). దానికి విరుద్ధముగా యకోబును బహు హీనముగాను, ఒక స్వార్థపరునిగా, తన దాసులను, భార్యలను, పిల్లలను మరియు ముఖ్యముగా ఏశావును తన స్వంత క్షేమము కొరకు మోసపరచినవానిగా చూతురు. మరి కొందరు ఈ అంచనాలు మార్చి పోల్చుదురు. ఈ రెండు అభిప్రాయముల మధ్య సత్యము కనబడును. వీరిద్దరనూ తమ తమ లోపములను కలిగినవారైనను, దేవుడు తన సంకల్పము చొప్పున (రోమా. 8:28), యాకోబును, అతని వారసులను ప్రత్యేకించి తద్వారా ఈ లోకమంతటికి ఆశీర్వాదములు ఇచ్చెను (28:13, 14).

దేవుడు విశ్వాసము లేనివారి ద్వారా విశ్వాసము గలవారి మధ్య సమాధానమును పుట్టించును. 33వ అధ్యాయములో యాకోబు తన సహోదరుడైన ఏశావును అంగీకరించుటను చూపును, దీనిని గూర్చి హెబ్రీ రచయిత, "భ్రష్టుడు", మరియు "దేవుడులేనివాడు" గా వివరించెను (హెబ్రీ. 12:16). యాకోబు కుడా నీతిమంతుడు కాదు. అతడు ఒక అబద్ధికుడు. తన అన్నాను, తండ్రిని మోసగించెను (25:22-34; 27:1-41), అందునుబట్టి ఇరవై సంవత్సరాల పాటు పెద్ద సహోదరుడు తన చిన్న సహోదరుని పట్ల ద్వేషమును మరియు హత్య చేయాలనే ఆశను కలిగియుండెను. ఈ సమయములో ఏశావు ఎప్పుడైతే తన సహోదరుడు తిరిగి గొప్ప మందలతోను, అనేకమంది దాసులతోను వస్తున్నాడని వినెనో, అతడు సహజముగా ఆ దాసులను యుద్ధవీరులుగా పరిగణించి ఒక యుద్ధము జరుగుననుకొనెను (14:14, 15 చూడుము). అందువల్ల తన నాలుగు వందల మంది (33:1) యుద్ధ యోధులను తీసుకొని వచ్చి తన సహోదరుని చంపి అతని ఆస్తిని తన వశము చేసుకోనవలెనను ప్రణాళిక కలిగియుండవచ్చు.

నిజానికి యాకోబు ఎటువంటి యుద్ధమునుకోరలేదు. ఏశావు తన నాలుగు వందల మంది మనుష్యులతో వచ్చుచున్న సంగతి యాకోబు వినినప్పుడు, తన పిల్లలను, భార్యలను వారి ప్రాముఖ్యతను బట్టి క్రమముగా నిలువబెట్టెను. తన ఇద్దరు ఉపపత్నులను వారి పిల్లలను ముందు ఉంచి, లేయాను ఆమె పిల్లలను తరువాతి వరుసలో ఉంచెను. తనకు ప్రియమైన రాహేలును ఆమె కుమారుడైన యోసేపును చివరి వరుసలో మిగిలిన కుటుంబ సభ్యులకన్నా ముందుగా

తప్పించుకొనుటకు వీలుగా నిలువబెట్టెను. ఈ ప్రక్రియ, అనగా యాకోబు ఎవరిని ప్రీతిగా ఎంచెనో అది చూచిన ఆ కుటుంబములో మిగిలిన వారిని అది చాలా దుఃఖపరచి ఉండవచ్చు. యాకోబు మిగిలిన సహోదరులకన్నా ఎక్కువగా యోసేపు యొక్క క్షేమము కోరుకొనుట మిగిలిన వారిలో అసూయను, పగను పుట్టించుటకు కారణమై చివరికి యోసేపును బానిసగా అమ్మివేయుటకు కారణమాయెను (37:1-36).

ఏశావు తన యుద్ధ వీరులతో ముందుకు వెళ్తూ, యాకోబు యొక్క సంరక్షకుల దాడిని తలంచెను. తన సహోదరుని గొర్రెల కాపరులు తప్పక పోరాటమునకు సిద్ధపడిరని అనుకొనెను. ఆశ్చర్యముగా, యాకోబు ముందుగా వచ్చెను. అతడు ఎటువండి ఆయుధము గాని సంరక్షకుడు గాని లేకుండా వచ్చి, తన సహోదరుని ఎదుట ఏడు సార్లు సాష్టాంగపడెను. తన సహోదరుని నుండి అట్టి వందనము ఏశావునకు ఊహించని సంభవము. దీనిని బట్టి, తన సహోదరుడు మార్పుచెందెననని, తాను పగపట్టిన నాటి స్వభావము అతనికిక లేదని నమ్మెను. ఏశావు తన సహోదరుని కలుసుకొనుటకు వేగముగా పరిగెత్తెను. అతనిని కౌగలించుకొని, అతని మెడపై పడి ముద్దు పెట్టుకొనెను. అనేక సంవత్సరాల కోపము, ద్వేషము, ఆయాసము మరచి వారిద్దరూ సమాధానముతో కన్నీరు కార్చిరి.

దేవుడు వీరిద్దరి జీవితాలలో సంవత్సరాలుగా పనిచేసి వారికి అనేకమైన పాఠములను నేర్పెను. మోసము ద్వారాగాని, అబద్ధము ద్వారాగాని సంతోషము రాదని యాకోబు తెలుసుకొనెను. అటువంటి వైఖరి కుటుంభములో వేదన, ఆగ్రహం మరియు ద్వేషమును కలుగజేయును. యాకోబు తన మామయైన లాబాను తనను బాధపెట్టినప్పుడు, తాను ఏశావునకును, తన తండ్రియైన ఇస్సాకునకును ఎలాగు బాధ కలుగజేసెనో తెలుసుకొని యుండవచ్చు. లాబాను యొక్క బాధ కలిగించే చర్యలు తన అల్లుడిని తనకు దూరపరిచెను, తన కుమార్తెలను తాకు వ్యతిరేకులుగా చేసెను. ఈలోగా కఠినుడును, మోసగాడునైన లాబాను హారాను తిరిగి వచ్చెను. అతని మోసపు వైఖరి తన కుటుంబములోనే చీలికను తెచ్చెను.

లాబాను తన అల్లుడైన యాకోబు యొక్క మంద బలహీనముగా ఉండవలెనని, తద్వారా ఇక కనానుకు తిరిగి వెళ్లలేడనే ఆలోచన ఎరిగిన దేవుడే లాబానుకు అపజయము కలుగాజేసెనని యాకోబు గుర్తించెను. లాబాను యొక్క మంద తగ్గిపోవునట్లుగానూ, యాకోబు వాగ్దాన దేశమునకు తిరిగి వెళ్లి సమృద్ధిగా జీవించునట్లు అతని యొక్క పశువులు, మందలు విస్తరించునట్లుగాను దేవుడు చేసెను (31:3-13). అంతేకాక, దేవుడు యబ్బోకు రేవు వద్ద యాకోబు యొక్క హృదయములో కార్యము చేసెను. తన సహోదరుడైన ఏశావు తన యొక్క మోసపు వైఖరిని బట్టి తన నాలుగు వందల మందితో వస్తున్నాడని తెలుసుకొని, యాకోబు దేవుని దూతతో పెనుగులాడుతూ ఒక ఆశీర్వాదము కొరకు

తాపత్రయపడెను (32:24-31). ఏశావుతో తనకు సత్సంబంధము కలుగుటకు ముందుగా అతని మనస్సు మారవలెను. అది కేవలము తాను తగ్గింపుతోను వేదనతోను, తాను దొంగిలించిన జేష్ఠత్వమును గూర్చియు, ఆశీర్వాదములు గూర్చియు బ్రతిమాలుకొనవలెను.

కొందరు పండితులు ఈ సందర్భములో కూడా పాత యాకోబునే చూచెదరు; వారు ఏశావు నుండి ప్రాణ రక్షణ కొరకు యాకోబు మరొక సారి నటించుచుండెనని చెప్పుదురు. దేవుని వాక్య విద్యార్థులు యాకోబు యొక్క ఆశయాలను గూర్చి జాగ్రత్త వహించాలి, ఎందుకంటే దేవుడొక్కడే అతని మనసులో ఉన్న ఆలోచనలను ఎరిగినవాడు. యాకోబు తన సహోదరునిపై మంచి భావాలు కలిగి ఉండకపోవచ్చు. దేవుడు తన ప్రజలు ఎవరినైతే బాధపెట్టిరో వారి యెడల సరియైన భావోద్రేకాలు కలిగి యుండువరకు ఎదురుచూచునా? ఒక వేల అలాగైనట్లైతే, కొందరు తమ స్వార్థముతో చేరుపుకొనిన బంధాలను తిరిగి సరిచేసుకొందురు. యాకోబు 550 పశువులను ఏశావుకు బహుమతిగా ఇవ్వగోరెను. అంతేకాక, తన అన్న ఎదుట ఏడు సార్లు సాష్టాంగపడుచు, "ప్రభువా" అని సంభోదించుట చాలా అవమానకరమైన అనుభవము; కాని తమ బంధములు సరిచేసుకోనుటకు అది అవసరము. ఇందునుబట్టి దేవుడు భావోద్రేకాల కంటే ఎక్కువగా క్రియలను కోరును. "నన్ను క్షమించు" అనే మాట చెప్పుటకు ఆలోచించే వ్యక్తి ఎప్పటికీ అది చెప్పలేడు; ఎందుకంటే ఈ మధ్యలోకి గర్వం అడ్డుగా వచ్చి నిలబడుతుంది.

కాలము గడిచిన కొలదీ, దేవుడు తన ప్రజలను తన పరిశుద్ధ మరియు యథార్థవంతమైన సారుప్యములోనికి రూపాంతరము చెందవలెనని కోరును. తన సేవకులు తాను చూపిన రీతిగా (యోహాను 3:16; 2 కొరింథీ. 3:17, 18; 1 యోహాను 4:7-11), ఆ ప్రేమను సకల జనులకు చూపవలెనని ఆశించును. బైబిలంతటిలో, ఈ ప్రేమను తమ పొరుగువారికి, పరదేశులకు, శత్రువులకు తమను గూర్చి ఏమనుకున్నా దేవుని ప్రజలు చూపించవలెను. ఇశ్రాయేలీయులు తమ కోరికలతో సంబంధంలేకుండా, కొన్ని పద్ధతులకు దూరంగా ఉండవలెనని ఆజ్ఞాపింపబడిరి. పరిశుద్ధ చట్ట ప్రకారం వారు తమ "పొరుగువారిని అనిచివేయకూడదు లేక దొంగిలకూడదు" (లేవీ. 19:13), వారు "చెవిటివానిని తిట్టకూడదు", "గ్రుడ్డివానియెదుట అడ్డము వేయకూడదు" (లేవీ. 19:14). వారు "అన్యాయపు తీర్పు తీర్చకూడదు", "బీదవాడని పక్షపాతము చేయకూడదు", "గొప్పవాడని అభిమానము చూపకూడదు" (లేవీ. 19:15). అంతేకాక, "కొండెములాడువారిగా" ఉండకూడదనియు, ఎవ్వరికీ "ప్రాణ హాని" చేయకూడదని చెప్పబడెను (లేవీ. 19:16). వారు ఎవ్వరిమీద "ప్రతీకారము తీర్చుకొనుట" గాని, "పగపట్టుట" గానీ చేయకూడదు. ఈ విషయాలు లేవీకాండము 19:18 నందు కలవు: "నిన్ను వలె నీ పొరుగువానిని ప్రమింపవలెను; నేను యెహోవాను." ఈ భాగము యొక్క చివరిలో దేవుడు తమ మధ్య వాగ్దాన భూమిలో ఉన్న పరదేశులను ఎలా చూడవలెనో (גֵּר, *ger*, అన్యుడు లేక ఒక "పరదేశి") తెలిపెను.

"వారిని బాధించక", "మీలో పుట్టిన వానివలె ఎంచవలెను", "నిన్ను వలె నీ పొరుగువానిని ప్రేమింపవలెను" (లేవీ. 19:33, 34).

క్రొత్త నిబంధనలో, పౌలు రోమా పట్టణంలో ఉన్న క్రైస్తవులతో ఈ లోకమర్యాదను అనుసరింపవద్దనియు, తమ మనస్సు మారి నూతనమగుట వలన రూపాంతరము పొందవలెనని బ్రతిమాలెను. వారు మంచి విధానములు కాక దేవుని విధానములలో ప్రవర్తించవలెను (రోమా. 12:2). అతడు ప్రేమతో మాట్లాడమనియు, ప్రవర్తించమనియు (రోమా.12:10) మరియు "కీడుకు ప్రతికీడు ఎవ్వరికీ చేయవద్దని" మందలించెను (రోమా. 12:17). సాధ్యమైతే సమస్త మనుష్యులతో సమాధానముగా ఉండుడి (రోమా. 12:18) అనెను. దీనిలోనే శత్రువులకు ఆకలిగొనినపుడు ఆహారము పెట్టుటను గూర్చి కుడా కలదు (రోమా 12:20 ,21). యేసు క్రీస్తు కుడా "కొండ మీద ప్రసంగము"లో (మత్తయి 5:43-48) మరియు "మైదానమందు ప్రసంగములో" (లూకా 6:27-36) ఈ విషయాలను బోధించెను. బైబిల్ ఎప్పుడూ దేవుని ప్రజలు ఎప్పుడూ తమకు మంచి అనిపించే ఆశయాలతో లేక భావాలతో సరియైనది చేయమని చెప్పదు. దేవుడు తన ప్రజలను శ్రేష్ఠ మైన పైఖరితో ప్రవర్తించమని చెప్పెను.

దేవుడు ఏశావు హృదయములో దయాసంకల్పముతో కార్యము చేసి దానిని కరిగించి, పగతీర్చుకొనే ఆశను తీసివేయ చూచెను. అతడు తన సహోదరుడైన యాకోబు తన ఎదుట లోబడటకు సూచనగా ఏడు సార్లు సాష్టాంగపాడుట చూచి, అతడు మోసముతో పొందిన జేష్ఠత్వమును వదులుకొనుచున్నాడని తెలుసుకొనెను (27:29). యాకోబు యొక్క తగ్గింపును గూర్చి ఏశావు యొక్క సేవకులు అతడు యాకోబును కలువక ముందే తెలియజేసిరి. వారు వచ్చి, నీ దాసుడైన యాకోబు నీ దయను కోరుటకు కొన్ని మందలను ప్రభువైన తమకు పంపెనని చెప్పిరి. యాకోబు తాను చిక్కుడు కాయల వంటకము ద్వారా తన సహోదరుని మోసగించినందుకు అతడు ఇంకా ఎక్కువ చెల్లించమని కోరునని అనుకొనెను (32:13-20).

హెబ్రీ రచయిత తన సహోదరుని ద్వేషించిన ఏశావును "భ్రష్టుడుగాను" మరియు "వ్యభిచారిగాను" వర్ణించినప్పటికీ, తన సహోదరుని క్షమించుటకును, దయ చూపుటకును అవకాశమును కలిగియుండెను (హెబ్రీ. 12:16). యాకోబు భయముతోను, అపరాధ భావముతోను ప్రవర్తించినప్పటికీ, అతని కన్నీరు ఖచ్చితమైనది. ఏశావు తన సహోదరుడు నిజముగానే పశ్చాత్తాప పడుచున్నాడని, తన తప్పును సరి చేసుకొనుచున్నాడని గుర్తించెను. యాకోబు ఏశావు యొక్క ముఖమును చూచినపుడు, అతడు ఒక దయగల, క్షమించే "దేవుని ముఖము" చూచెను (33:10). ఒక్క స్పర్శతో, వారిద్దరూ కౌగలించుకొని, ఏడ్చి, మరలా సహోదరుల వాలే ఉండుటకు సమాధానపడెను. చాలాసేపు బ్రతిమాలగా ఏశావు, తిరిగి నెలకొల్పబడిన తమ బంధమునకు గుర్తుగా యాకోబు యొక్క బహుమానమును అంగీకరించెను (32:13-15; 33:11). చివరిగా ఈ

ఇద్దరు సహోదరులు తమ ఇంటికి వెళ్లుట మాత్రమే మిగిలియుండెను.

దేవుడు అది ఆదర్శవంతము కాకపోయినా, నిజమైన సమాధానమును తీసుకురాగలడు. ఏశావు తన సహోదరుని వద్ద నుండి వెళ్లుటకు సిద్ధపడుచుండెను. అతడు యాకోబును శేయీరునకు ఆహ్వానించెను (33:12). యాకోబు తన పిల్లలు చిన్నవారును, మందలలో అప్పుడే పుట్టినవి ఉండుటను బట్టి, ఏశావు యొక్క మనుష్యులతో తాను రాలేనని చెప్పెను. యాకోబు అతడిని తమ కంటే ముందుగా వెళ్లమని, తాను తన పరివారముతో నమ్మదిగా వచ్చి, శేయీరు వద్ద కలిసెదనని చెప్పెను (33:14). ఏశావు కొంతమంది తన మనుష్యులను యాకోబు కుటుంబీకులకు శేయీరునకు పోవు దారి చూపుటకును, సహకరించుటకును ఉండనిమ్మని కోరెను; కాని యాకోబు ఆ కోరికను నిరాకరించి, తాను ఎటువంటి సంరక్షణ లేకుండానే వచ్చెదనని చెప్పెను (33:15).

ఏశావు ఎందును బట్టి తన సలహాను ఒత్తిడి చేసెను, యాకోబు దానిని ఎందుకు అంగీకరించలేదు? దీని జవాబు స్పష్టముగా తెలియదు. యాకోబు శేయీరుకు వచ్చెదనని అబద్ధమాడెనా? ఆదికాండములో యాకోబు అట్టే ప్రయాణము చేసినట్లు మనము చూడము. ఒకవేళ, తరువాత ఏశావు ఏదైనా సమస్య వస్తే తనను మరలా చమ్పజూచునెమో అనే భయము యాకోబు కలిగి ఉండవచ్చు. మనకు తెలిసినంత మట్టుకు ఈ ఇద్దరు సహోదరులు తమ తండ్రియైన ఇస్సాకు మృతి చెందినప్పుడు తప్ప, ఇంకెప్పుడు కలుసుకొనలేదు (35:29).

ఈ సందర్భము వ్యాఖ్యానకర్తలకు అనేక ప్రశ్నలను పుట్టించును. యాకోబు దేవదూతతో పెనుగులాడి క్రొత్త పేరు అనే ఆశీర్వాదము పొందిననూ అతని మార్పు నిజాము కాదా? యాకోబు తన పశు సంపదను ఒక బహుమానముగా ఏశావుకు అవ్వగా, అతడు దానిని తిరస్కరించడం ఒక మోసమా లేక సాంస్కృతిక మర్యాదా? వీరిద్దరూ ఒకరిపై ఒకరికున్న భయము లేక ద్వేషము దాచుకొనుటకు సమాధానకరమైన భావములను అనుభావించారా? అనేకమంది వ్యాఖ్యానకర్తలు ఈ విషయములను సూటిగా అడుగకపోయినా, కొందరు వీరిద్దరిలో ఒకరు వేషదారిగా నటించుచున్నారని అభిప్రాయ పడుదురు.

యాకోబు యబ్బోకు రేవు వద్ద దేవదూతతో పెనుగులాడిన అనుభవము తరువాత మరలా ఏశావుతో తాను శేయీరునకు వచ్చెదనని అబద్ధము చెప్పుట, అతని మార్పు యథార్థమైనది కాదేమో అనిపించును. యాకోబు శారీరకంగా పరిపక్వత గలవాడైనాను, ఆత్మీయముగా అప్పుడే అడుగులు వేయుచున్న పిల్లవాని వంటివాడు. పసిపిల్లవాడు నడక నేర్చుకొనేటప్పుడు ఎలాగైతే పడిపోవునో, అతడును అంతే; కాని దేవుడే అతడిని తరిగి లేవనెత్తి (కీర్తనలు 37:23, 24), తన ప్రజలను బలపరచు రీతిగా దేవుడు యాకోబు యొక్క ఆత్మీయ కండరములను బలపరచెను.

విశ్వాసముతో నడచుట అనగా ఆ వ్యక్తి ఏ శోధనలోను పడదని కాదు, మరెన్నడూ పాపము చేయడనీ కుడా కాదు. 1 యోహాను 3:9 లో "తండ్రి మూలముగా పుట్టినవాడు పాపము *చేయజాలడు*" అని వ్రాయబడెను. ఈ వచనము యొక్క రెండవ భాగములో, క్రైస్తవులకు అపోస్తలుని యొక్క సవాలు ఏమనగా "పాపము చేస్తూ ఉండవద్దు" (NIV[9]). మరొక మాటలో, పాపము ఇక మార్పు చెందినా వాని జీవితములో మాదిరిగా ఉండదు.

యాకోబు దేవుని తెలుసుకొనుటలో అనేక ప్రయాణములు చేసెను. బేతేలు నందు దేవుడైన యెహోవా దర్శనమందు ప్రత్యక్ష్యమై అబ్రాహాము మరియు ఇస్సాకులకు ఇచ్చిన వాగ్దానమును అతనికి ఇచ్చెను. దేవుడు యాకోబును మరలా కనానుకు క్షేమముగా తీసుకొని వత్తునని వాగ్దానము చేసెను (28:13-15). దేవుడిచ్చిన వాగ్దానము నేరవేర్చబడిన యెడల, యెహోవాయే తనకు దేవుడై ఉండునని యాకోబు షరతులతో కూడిన హామీ ఇచ్చెను (28:20-22). యాకోబు, అనేక సంవత్సరాలు దేవుని మరచెను, కాని తన సహోదరుడైన ఏశావు నాలుగు వందల మందితో వస్తున్నాడని వినినప్పుడు, యాకోబు దేవునికి ప్రార్థన చేసెను (32:9-12). ఆ రాత్రి, యాకోబు ఒక దేవదూతతో పెనుగులాడెను. తెల్లవారు వరకు ఆ పోట్లాట జరిగెను. యాకోబు ఆ వ్యక్తి తనను దీవించు వరకూ తన పట్టు విడువ లేదు. చివరికి, "ఇశ్రాయేలు" అనే పేరు అతడు ఇచ్చెను (32:22-29). ఆకస్మాత్తుగా, యాకోబు ఆ వ్యక్తిలో కృపగల, క్షమించే దేవుని ముఖమును చూచెను (32:30; 33:10 చూడుము).

క్రొత్త నిబంధనా కాలములో, దమస్కు మార్గములో పునరుత్థానుడైన ప్రభువును చూసిన సౌలు వంటి అనుభవము మరెవ్వరికీ లేదు. యేసును చూసిన ఆ ఒక్క సంఘటన, అతని జీవితాన్నే మార్చి వేసింది. అది అతనిని ఒక క్రొత్త ఆత్మీయ మార్గములో పయనింపజేసి, ప్రపచనము ఎన్నడూ చూడని ఒక గొప్ప మిషనెరీగా అతడు మారెను (అపొ. 26:9-20). గత రెండు వేల సంవత్సరాలుగా దేవుని ప్రజలు అతని వద్దకు ఆశ్చర్యకరమైన రీతిగా వచ్చిరి. కొందరు ప్రారంభ శిష్యులవలె, గొప్ప ప్రసంగీకుల సాక్ష్యముల ద్వారా యేసును వెంబడించుటకు ఆకర్షింపబడుదురు. మిగిలిన వారు దేవుని శక్తిని కుటుంబ సభ్యుల ద్వారా కాని, శిష్యులైన స్నేహితుల ద్వారా గాని ప్రభువు వద్దకు వత్తురు. ఒక వ్యక్తి ఎలా ప్రభువు దగ్గరకు వచ్చెనో కాదు గాని, అతని లేక ఆమె జీవితము మార్పు చెందుట ప్రారంభమౌను. రూపాంతరం చెందుట అనేది ఒకసారే జరిగేది కాదు. క్రైస్తవుని జీవితమంతా క్రమక్రమంగా దేవుని యందు విశ్వాసములో ఎదుగుట ద్వారా అభివృద్ధి చెందును.

యాకోబు వలె, ప్రారంభ శిష్యులు ఆత్మీయ ఎదుగుదలకు బదులు పలుమార్లు దిగాజారిపోయిరి. కొన్నిసార్లు వారి అవిశ్వాసాన్ని బట్టి ప్రభువు వారిని గద్దించవలసివచ్చెను. పేతురు, యేసు క్రీస్తుకు మూడు సంవత్సరాల నుండి శిష్యునిగా ఉన్నప్పటికీ, ప్రభువు అప్పగింపబడిన రాత్రి, అతడు మరింత "మార్పు"

చెందవలసియున్నది (లూకా 22:32; KJV)[10]. యేసు క్రీస్తు యొక్క సిలువ, పునరుత్థానముల తరువాత మాత్రమే, శిష్యులు సువార్తను అనగా ప్రభువు మానవుల రక్షణ కొరకు ఏమి చేసెనో ప్రకటించుటకు విశ్వాసమును కలిగియుండిరి. ప్రభువు పరలోకమునకు ఆరోహణమైన తరువాత, శిష్యులు పరిశుద్ధాత్మను పొందుకొనిన తరువాత మాత్రమే వారి జీవితములు మారెను (యోహాను 14:26; 16:13 అపొ. 2:1-11). ఆ సమయము నుండి, వారు "అన్ని దేశాలకు" సువార్తను ప్రకటించుట ప్రారంభించిరి (మత్తయి 28:16-20; లూకా 24:46-49; అపొ. 1:3-11; 2:22-41).

నేడు దేవుని ప్రజల విషయంలో కూడా ఇంతే. విశ్వాసం మారుమనస్సు మరియు బాప్తిస్మం ద్వారా దేవుని పిల్లలైనవారందరూ "నీటిమూలముగాను ఆత్మమూలముగాను" (యోహాను 3:3-5; అపొ. 2:38) క్రొత్తగా జన్మించినవారే. నూతన క్రైస్తవుల్ని క్రీస్తులో శిశువులుగా వర్ణిస్తూ, "నిర్మలమైన వాక్యమను పాలవలన రక్షణ విషయములో ఎదుగు నిమిత్తము, ఆ పాలను అపేక్షించుడి" అని వారిని మనఃపూర్వకంగా అడగడం జరిగింది (1 పేతురు 2:2). ఆధ్యాత్మిక ఎదుగుదల అనేది జీవితకాలపర్యంతం కొనసాగవలసిన ప్రక్రియ; కృపావరాల్లో పరిణతి సాధిస్తూ క్రీసు పోలికలోనికి రూపపరివర్తన చెందడమే యిది (రోమా. 8:1-14; 12:1-3; 2 కొరింథీ. 3:17, 18; ఎఫెసీ. 4:1-16; 2 పేతురు 1:1-11). ఈ పరిణామం హఠాత్తుగా జరిగేది కాదు, సులభంగా జరిగేది అంతకంటె కాదు.

భౌతిక వయసుతో నిమిత్తం లేకుండా, క్రైస్తవులు కొన్నిసార్లు పరిణతిలేమిని చూపడం మరియు పాపం చేయడం జరుగుతూ ఉంటుంది; అయితే పాపం చేయడమనేది వారి నిత్యకృత్యం గానీ, జీవితశైలి గానీ కాదు. నాలుగురు భార్యలు, పండ్రెండుగురు కుమారులు ఉన్న యాకోబులో, పరివర్తన యబ్బోకు యేటి దగ్గర ప్రారంభమైంది; యబ్బోకు యేటి దగ్గర యాకోబు దేవుని దూతతో పెనుగులాడి ఆయన ఆశీర్వాదాన్ని పొందాడు. అతని పరివర్తన వాస్తవికమైనది, అయితే ఆధ్యాత్మికంగా ఒక శిశువులాగా యాకోబు అక్కడనుండి వెళ్లాడు; భౌతికంగా కుంటుతూ, ఆధ్యాత్మికంగా పసివాడిలాగా బుడిబుడి అడుగులు వేస్తూ. యాకోబు ఎలా ఉండాలని దేవుడు కోరుకున్నాడో అతను ఏం చేయాలని ఆయన కోరుకున్నాడో, యాకోబు అలా ఉండక పోవడం చేయకపోవడం మనకు విస్మయం కలిగించే విషయమేమీ కాదు.

యేసుకు అత్యంత సన్నిహితులైన శిష్యుల్లో ఒకరైన పేతురుకు కూడా ఇటువంటి సమస్యే ఎదురైంది, అతను ప్రధానయాజకుడి ప్రాంగణంలో యేసు ఎవరో తనకు తెలియదని చెప్పాడు (లూకా 22:54-62; యోహాను 18:15-27). ఆ తర్వాత అతను ఆధ్యాత్మికంగా పరిణతి చెందాడు; యాకోబులాగానే చివరికి అతను సజీవమైన విశ్వాసం ఇచ్చిన విజయంతో మరణించాడు (ఆది. 48; 49). వాడబారని అక్షయమైన స్వాస్థ్యం గురించిన వాగ్దానం నేడు మనకూ, అంటే దేవునిపట్ల నమ్మకంగా ఉన్నవారందరికీ నిలిచే ఉంది (2 తిమోతి. 4:7, 8;

1 పేతురు 1:3-5; 2 పేతురు 1:2-4; 3:11-13; ప్రకటన 14:13). మనలో ఉన్న బల హీనతలు మనల్ని నిరాశపర్చకూడదు, అయితే "విశ్వాస్యత" (విశ్వసనీయత లేదా నమ్మకం) అంటే "తప్పులు లేకపోవడం" కాదనే విషయాన్ని మనం గుర్తుంచుకోవాలి. క్రైస్తవ జీవితం ఈ విధంగా ఉంటుంది: "ఆయన వెలుగులోనున్న ప్రకారము మనమును వెలుగులో నడిచినయెడల, మనము అన్యోన్య సహ వాసము గలవారమై యుందుము; అప్పుడు ఆయన కుమారుడైన యేసు రక్తము ప్రతి పాపమునుండి మన లను పవిత్రులనుగా చేయును" (1 యోహాను 1:7).

సూచనలు

[1]Edwin Yamauchi, "חָזָה," in *TWOT*, 1:268. [2]W. F. Albright, trans., "The Amarna Letters," in *Ancient Near Eastern Texts: Relating to the Old Testament*, 3d ed., ed. James B. Pritchard (Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1969), 483–85 (nos. 137, 234, 244, 250). [3]భావోద్వేగపూరితమైన ఇటువంటి సమావేశాలు, అంటే పరుగెత్తి హత్తుకొని ముద్దుపెట్టుకొని దుఃఖించిన సందర్భాలు ఆదికాండములో పలుచోట్ల కనబడతాయి (24:17, 29; 29:11-13; 45:14, 15; 46:29; 48:10). [4]32:2 చూడండి, *machⁿneh* అంటే "సేన" అని, లేక "గుంపు" లేక సమూహం అని అర్థం. ఇక్కడ, ఈ పదానికి పశువుల గుంపు అని అర్థం (NCV; CEV; NLT చూడండి). [5]Victor P. Hamilton, *The Book of Genesis: Chapters 18—50*, The New International Commentary on the Old Testament (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1995), 346. [6]Ibid. [7]అనేక ఇంగ్లీష్ ప్రతుల్లో "safely" or "peacefully" (שָׁלֵם, *shalem*) అని అనువదించబడిన ఈ పదం యాకోబు షెకెముకు చేరుకున్న విధానాన్ని వర్ణిస్తుంది. మరో సంభావ్యత, ఇది షెకెము సమీపంలో ఉన్న ఏదైనా పట్ట ణాన్ని సూచిస్తుండవచ్చు. ఈ పరిశీలననే అనేక ప్రాచీన ప్రతులు (LXX; Syriac; Vulgate) మరియు KJV సమ ర్థిస్తున్నాయి. షెకెముకు తూర్పువైపున నాలుగు మైళ్ల దూరంలో "షాలేమ్" లేక "సాలీమ్" అనే ప్రాచీన పట్టణం ఉండేది. (Howard F. Vos, "Salim," in *The International Standard Bible Encyclopedia*, rev. ed., ed. Geoffrey W. Bromiley [Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1988], 4:285.) [8]పాత నిబంధనలోని రెండు వాక్యభాగాల్లో మాత్రమే *qᵉśitah* అనే పదం కనబడుతోంది (యెహోషువ 24:32; యోబు. 42:11) కాబట్టి ఈ పదంయొక్క అర్థం అస్పష్టంగా ఉంది. ఆదికాండము 33:19లో యాకోబు పొలం కొన్న విషయాన్నే యెహోషువ 24:32 వచనం తిరిగి చెబ్తోంది. కనాను స్వాధీనం తర్వాత, ఐగుప్తు నుండి తీసుకొని వచ్చిన యోసేపు శల్యాల్ని, యాకోబు కొన్న పొలంలో పాతిపెట్టడం గురించి ఈ వచనం ప్రస్తావిస్తోంది. [9]గ్రీకు మూలంలోని 1 యోహాను 3:9 వచనం వర్తమాన కాలాన్ని సూచిస్తుంది, దేవుని మూలంగా పుట్టినవారు పాపం చేయరు అని చెబ్తూ NIV బైబిల్ కూడా వర్తమాన కాలాన్నే సూచిస్తుంది; ఇంకా, వారు పాపం చేయజాలరు అని కూడా చెబ్తోంది. ఈ భాషాప్రయోగం, "పూర్తిగా పాపం విరమణ అయిందని సూచించడం లేదని, అయితే ఇది పాపమే ముఖ్యలక్షణంగా లేని జీవితాన్ని సూచిస్తుందని" డోనాల్డ్ డబ్ల్యు. బర్డిక్ వ్యాఖ్య (Donald W. Burdick, Notes on 1 John, *The NIV Study Bible*,

ed. Kenneth Barker [Grand Rapids, Mich.: Zondervan Publishing House, 1985], 1911). [10]గ్రీకు మూలంలోని ἐπιστρέφω (*epistrephō*) అనే పదానికి NASB లో "తిరిగిన తరువాత" (లూకా 22:32) అనే తర్జుమా కనబడుతుంది. అయితే, గ్రీకులో ఈ పదానికి సంబంధించిన στρέφω (*strephō*) అనే పదానికి NASBలో దేవునితో ఒక వ్యక్తికున్న సంబంధంగురించి "మనస్సు మార్చుకొని" (యోహాను 12:40) అని తెలియజేస్తుంది.